

Broj 145. prosinac, 2025.

GLASNIK

 Kotorvaroškog kraja

**Čestit Božić i sretna
Nova 2026. godina!**

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš

Tel./fax: 051 785 050

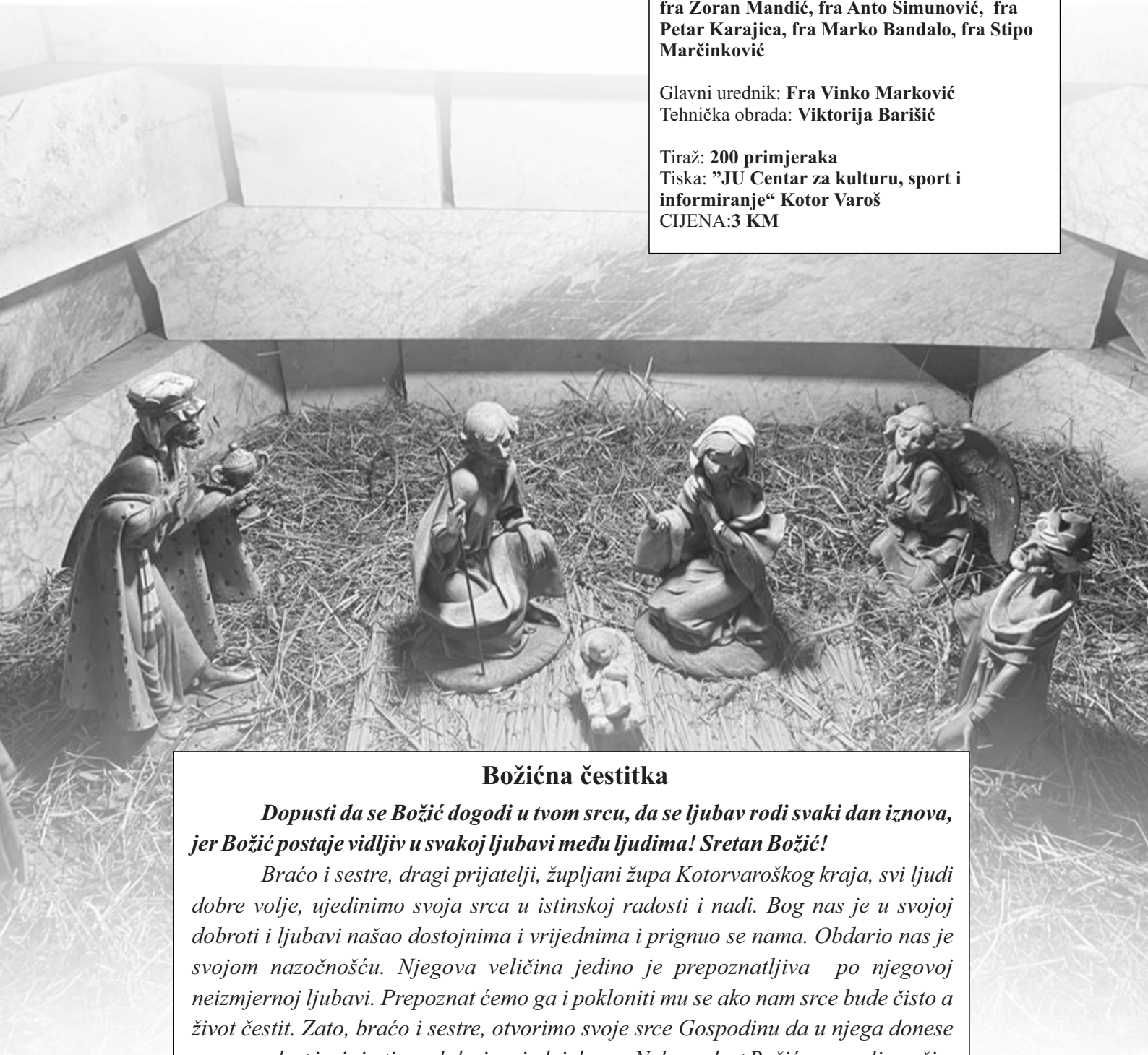
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, Luca Koroman, fra Vinko Marković, fra Juro Aščić, fra Zoran Mandić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Stipo Marčinković

Glavni urednik: Fra Vinko Marković
Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Tiraž: 200 primjeraka

Tiska: "JU Centar za kulturu, sport i informiranje" Kotor Varoš
CIJENA: 3 KM

Božićna čestitka

Dopusti da se Božić dogodi u tvom srcu, da se ljubav rodi svaki dan iznova, jer Božić postaje vidljiv u svakoj ljubavi među ljudima! Sretan Božić!

Braćo i sestre, dragi prijatelji, župljani župa Kotorvaroškog kraja, svi ljudi dobre volje, ujedinito svoja srca u istinskoj radosti i nadi. Bog nas je u svojoj dobroti i ljubavi našao dostojnima i vrijednima i prigruo se nama. Obdario nas je svojom nazočnošću. Njegova veličina jedino je prepoznatljiva po njegovoj neizmjerljivoj ljubavi. Prepoznat ćemo ga i pokloniti mu se ako nam srce bude čisto a život čestit. Zato, braćo i sestre, otvorimo svoje srce Gospodinu da u njega donese pravu radost i mir i s time obdarimo jedni druge. Neka radost Božića upravlja našim životom.

Svima onima koji će i ovaj Božić proslaviti u rodnome kraju iskreno i od sveg srca zahvaljujemo, a onima koji to nisu iz bilo kojih razloga uspjeli učiniti želimo također svu radost Božića u cijelome njihovom životu.

Čestit Božić i puno uspjeha i sreće u Novoj 2026. godini žele vam vaši svećenici i uredništvo Glasnika.

Svi Sveti u kotorvaroškoj kotlini 2025.godine

Naše tri župe Kotor Varoš, Sokoline i Vrbanjci imaju 18 groblja.

U župi Kotor Varoš imamo groblja : Čepak, Slatina, Duratovci, Bilice, Zabrdje, Rokovo, Baščina i Šibovi - Novo Selo.

U župi Uznesenja Blažene Djevice Marije Sokoline imamo groblja: u Sokolinama, Jakotini, Zagrađu i Viševicama.

U župi sv. Franje u Vrbanjcima su groblja:

Luke, Orahova, Draguljići, Rujevica, Postolje i Plitska.

Ove godine poslužilo nas je lijepo vrijeme pa smo za Svi svete i Dušni dan obišli sva groblja. Naravno u pomoć su priskočili fra Stipo Alandžak i fra Pero Karajica.

I ove godine sva groblja su bila posjećena i na njim su održane mise. Običaj je da taj dan vjernici se sjećaju svojih preminulih. Mole za njihov mir, pale svijeće, donose cvijeće i sudjeluju na svetoj misi.

Valja napomenuti da su sva naša groblja bila lijepo uređena i očišćena što pokazuje pravi osjećaj za ono što nam je vrijedno i sveto na čemu svima onima koji se za njih brinu i koji daju svoje priloge iskreno zahvaljujemo, a hvala i svima onima koji su pripremili „iće i piće“ za „misare“.

Viki

Poziv na zajedničku akciju obnove groblja Čepak

Dragi župljani pozivamo vas da se zajednički uključimo u akciju uređenja našeg groblja.

Na svetoj misi na Svi svete već sam upoznao vjernike koji su bili na misi da je potrebno promijeniti ogradu kao i obnoviti kapelicu koja već prokišnjava.

Planiramo postavljanje nove ograde te obnovu kapelice kako bismo ovo sveto mjesto održali dostojnim i lijepim za sve pokojne i njihove obitelji.

Za taj plemeniti cilj potrebna su nam financijska sredstva. Stoga pozivamo sve župljane i ljude dobre volje da, prema svojim mogućnostima daju svoj dobrovoljni prilog.

Svoj dar možete predati u župnom uredu ili uplatiti na žiro račun. Žiro račun imate na našoj web

stranici kotorvaroška dolina.

Svaki prilog bio veliki ili mali znak je ljubavi prema Bogu i poštovanje prema našim pokojnicima.

Neka Gospodin blagoslovi sve koji sudjeluju molitvom, radom i darom.

Fra Vinko Marković, župnik

Druženje žena sa novim župnikom

U utorak 18.11.2025. godine u župnom uredu u Kotor Varošu okupile su se žene iz našeg kotorvaroškog kraja. U ugodnom i srdačnom ozračju, žene naše župe susrele su se sa novim župnikom kako bi ga upoznale i zajedno

razgovarali o planovima za budućnost.

Susret je protekao u toploj i poticajnoj atmosferi, ispunjem prijedlozima i i razmjenom prijedloga. Dogovoreni su prvi koraci za razne župne akcije - od karitativnih aktivnosti, pomoći starijim do priprema za Božić.

Dogovorile smo božićnu akciju, svake godine žene kotorvaroških župa pletu prigravke koje šaljemo u Caritas, pekara Tradicija na čelu s Borkom svake godine daruje kolače za Dom i Caritas. Žene kotorvaroških župa svih ovih godina pravile su kolače koje smo prodavali ali odlučili smo da je pametnije da sakupljamo novac na ime „kolača bez kolača“ i darujemo u Kruh svetog Ante u našoj župi jer ima zbilja potrebitih.

Susret je završio zahvalom novom župniku na njegovom otvorenom srcu, te zajedničkom nadom da će predstojeće vrijeme donijeti mnogo dobrih djela i lijepih trenutaka u našoj župnoj zajednici.

Posebna hvala našim vrijednim ženama!

Viki

IMENOVANO NOVO PASTORALNO VIJEĆE

Nakon što je istekao petogodišnji mandat Župnog ekonomskog vijeća i Župnog pastoralnog vijeća, na prijedlog župnika, biskup Željko Majić imenovao je nove vijećnike. Svečana prisega u službu bila je na Prvu nedjelju Došašća 30.11.2025., pod pučkom misom koju je predvodio fra Vinko Marković župnik. Članovi ŽPV i ŽEV su; Ankica Verić, Viktorija Barišić, Tomo Antunović, Stipo Vidić i Anto Marković

Župno pastoralno vijeće (ŽPV) je župnikovo savjetodavno i djelatno tijelo koje proučava, planira, usklađuje, priprema i provjerava izvođenje

pastoralnog rada u župi. Potiče i omogućuje suodgovornost u sudjelovanju svih vjernika u pastoralnom radu u župi.

Viki

Doživotni zavjeti fra Oliviera Dukunzea

Na uočnicu blagdana svetog Franje Asiškog, u petak 3. listopada 2025., u samostanu sv. Pavla u Sarajevu, fra Olivier Dukunze položio je svoje doživotne zavjete. Svetu misu i obred zavjetovanja u crkvi svetog Pavla predvodio je provincijal Bosne Srebrene fra Zdravko Dadić, uz koncelebraciju članova uprave Provincije, meštra bogoslova fra Danijela Nikolića i brojnih fratarata.

Fra Olivier Dukunze rodom je iz Burundija i

pripada Franjevačkoj neovisnoj kustodiji Naše Gospe od Kibeha – Burundi-Ruanda. Zajedno s još četvoricom subraće iz Bosne i Afrike, svečano je obećao da će do kraja života živjeti u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći, po Pravilu svetog Franje Asiškog i Konstitucijama Reda Manje braće.

Tijekom svečanog obreda, posebno je dojmljiv bio trenutak prostracije i pjevanja litanija svetaca, nakon čega su braća pojedinačno izrekli svoje zavjete. Druženje je po završetku svete mise nastavljeno u samostanskoj blagovaonici uz sudjelovanje rodbine, prijatelja i subraće.

Fra Olivier svojim doživotnim zavjetima potvrđuje trajnu pripadnost franjevačkom redu i služenje Bogu i ljudima u duhu svetog Franje Asiškog.

Franjo Leovac
Foto: Bare Pršlja

Proslava 68 godina braka

Naši Kotorvarošani Ljubica i Ilija Petričević su danas 25.11.2025. godine poslavili okruglo 68 godina braka. Ilija i Ljubica su u braku dobili pet kćeri, osmero unučadi i desetero praunučadi na koje su posebno ponosni.

Njihova tiha i postojana ljubav izgrađena na svakodnevnom strpljenju i međusobnom opraštanju, postala je inspiracijama generacijama koje dolaze.

Njihov zajednički život i danas svijetli kao primjer jednostave ali duge ljubavi.

Nažalost ratni vihor ih je odveo iz Kotor Varoša i svoj novi dom zasnovali su u Crikvenici.

Iliji i Ljubici od srca čestitamo nevjerovatnih 68 godina braka.

Neka vas i dalje prate zdravlje, mir i blagoslov, a svaki novi dan neka bude ispunjen istom toplinom koja vas je vodila kroz sve ove godine. Želimo Vam još puno godina zajedništva,

zdravlja, dug i miran život uz obilje Božjeg blagoslova.

Viki

Ekipa Wels

Više od dvadeset godina ekipa Wels i prijatelji prisutni su u župi i spremni pomoći i pomažu u svakoj prilici i svakom pozivu kad je potrebno. I ove godine pripremaju za potrebe starih bolesnih i usamljenih pakete sa hranom jer nažalost sve je više siromašnih i onih koji primaju minimalnu mirovinu.

Ovu akciju godinama pomaže udruga „Prijatelji malenih“ iz Welsa.

Osim u ovoj akciji mnogi im će se pridružiti s prilogom i za vatromet, te im se svima od srca zahvaljuju, kao i svim drugima koji osjete u srcu potrebu da izdvoje prilog za potrebe naših starih.

Viki

SVETIŠTE GOSPE OLOVSKE

Mala monografija i hodočasnički vodič FRANJEVAČKI SAMOSTAN OLOVO BEZ FRATARA I KATOLIKA

Još i prije razrušenja crkve i samostana, olovski su fratri bili prisiljeni napustiti Olovo. Krenuli su, skupa s mnoštvom naroda, u Srijem i Bačku, kamo su i prije zalazili i pastorizirali npr. župe: Mitrovicu, Morović, Sotin, Ilaču, a osobito Ilok. U Iloku je i prije turskog osvajanja postojao franjevački (opservantski) samostan ugarske provincije, u kojemu se, 23. listopada 1456, preselio u vječnost glasoviti branitelj Beograda fra Ivan Kapistran (proglašen svetim 1690). Samostan je bio, kao i sada, uz iločku tvrđavu koja se uzdiže nad Dunavom. Za vrijeme stoljetne okupacije Srijema, ondje su boravili Turci, a fratri i katolici su protjerani ne samo iz tvrđave nego i iz Iloka. Kroz to vrijeme samostan i crkva nisu bili nasilno rušeni, nego ih je izjedao zub vremena. I olovski fratri su zatekli u Iloku Turke i tursku vlast pa nisu mogli ni ući u Ilok nego su prvo vrijeme boravili u nekoj šumi kod mjesta Ljuba. Kada su Turci istjerani iz Srijema (1688), fratri su u Iloku osnovali

rezidenciju te obnovili zgrade crkve i samostana. Nakon 1704. godine prenesen je onamo naslov olovskog samostana pa se isprva nazivao „Olovski samostan sv. Marije u Iloku”. Međutim, već nakon desetak godina pojavljuje se naslov „Samostan sv. Ivana Kapistrana u Iloku”. A kada je, nakon pedesetak godina (1757) bila osnovana provincija sv. Ivana Kapistrana, prestala je pravna povezanost olovskog i iločkog samostana. Ali ne povijesna i vjernačka!

Potisnućem olovskog samostana njegovo područje je pripalo sutješkom samostanu, a od godine 1833. briga za olovsko svetište prešla je na kapelaniju i kasnije (1842) na župu Vijaka. I sada pripada teritoriju te župe, a u crkveno-pravnom smislu je samostalna kapelanija jer posjeduje vlastite matice.

S iseljavanjem katolika nestaje i rudara i rudnika olova. Na Bakićima crkva je posve napuštena i opustošena. Fra Lujo Zloušić je, nakon izvršenih arheoloških ispitivanja te crkve (1969), dao svoj komentar koji je vrijedno zapamtiti: „Ustanovilo se da crkvu na Bakićima nije uništio samo zub vremena nego, mnogo prije, zub lakomih susjeda iz bliza i iz daleka... Na tom prostoru od cca 16 x 9 metara nije se našao nijedan kovni predmet

osim pet bosanskih čavala žiočnjaka. Gdje su prozori? Gdje su dvojna vrata? Gdje su mandali i slično? Sve je to odnijela nečija ruka. Nigdje nismo našli komad drveta iz krovne konstrukcije, vjenčanice ili nešto sličnoga. Čak je i pod, koji je očevidno bio od ploča, odnesen – dvije, tri su ostale. A od krova, koji je bio pokriven kamenim pločicama, ostalo je doduše dosta pločica, ali samo krnjavih i oštećenih. Istom iza te svestrane devastacije, zub vremena imao je samo da zaruši nekoliko metara zida, da naspe malter u nutamjost crkve, a zatim da divlja šikara i jedna velika bukva zavladaju prostorom.”

Glavni dobročinitelji olovске crkve i samostana, trgovci Brnjakovići-Grubišići, također su odselili prije zapaljenja crkve, jer su uvidjeli da im nema više opstanka u Bosni. Nastanili su se u Iloku, gdje su u jednoj kapelici samostanske crkve sebi uredili grobnicu. U toj kapelici, posvećenoj Majci Božjoj, sačuvana je i velika slika s natpisom: „S. Maria Plumbensis” (Sv. Marija Olovska). Vjerojatno su oni naručili majstora da je izradi prema njihovu opisu originalne slike iz olovске crkve.

Nastavit ce se...

“Kamo ću dalje? Molim se Majci Božjoj, pa što Bog odredi”

Rubrika Braća naša zaboravljena u Glasu Koncila od 19. studenog 1995., koju je uređivao don Luka Depolo, nosi naslov Luca na majčinu tijelu, a opisuje stradanje jedne župljanke Mare u nekoć brojnoj župi Banjalučke biskupije Kotor Varoš. Njezino stradanje kao i stradanje te župe i toga kraja započelo 1992, nastavljeno je kasnije lutanjem i životom u progonstvu.

Tako je počelo

Od Kotor Varoša sam. Kuću smo imali u selu Bilicama. Glavna crkva nam je u Kotor Varoši. U Bilicama smo imali kapelicu sv Petra i Pavla. Udala sam se osamdesete. Nakon dvije godine, osamdeset i druge, rodila nam se kćerka Anđa. Onda se osamdeseti osme rodila kćerka Ivana i devedesete Luca. Rodila sam se u Vrbanjcima. Sedmero nas je bilo u roditelja tri brata i nas četiri sestre. Tata je radio na dnevnicu. Imali smo dosta zemlje. Škole nisam imala, već sam kopala, sijeno prikupljala, za domaće životinje se skrbila... tako smo živjeli. Stipo moj čovjek je jednak. Mater i otac su mu umrli. Radio je u Sloveniji. Imao je posao i u željezari, pa prekinuo one godine kad će rat biti Opremili smo novu kuću. Pomogao nam je i

njegov otac, moj svekar.

Dok je počeo rat. Moj je Stipo s drugim našim ljudima branio dom u Kotor Varoši. Poginuo je sto metara od naše nove kuće. Bilo je to prid Svetog Ivu, dvadeset i trećeg šestoga, devedeset druge. Nisu meni htjeli kazati ni za tri dana. Nije bilo sanduka, pa su ga pokopali uz njegova oca na mjesnom groblju. Nakon tih dana vodili su djecu i mene na Stipin grob. Poslije više nisam mogla doći knjemu.

Navečer, dvadeset i drugog šestog, moj Stipo je došao doma na konak i rekao mi: Maro, sutra malo ranije ustani. Izvedi kravu iz štale. Djecu probudi, da ne bi napad bio. Te večeri sam kruh umijesila da jutrom imam što djeci dati. Rano sam ustala. Peć naložila, pa izašla u štalu. Vidim tamo dolje gori selo, putem kojim se iz Kotor Varoši dolazi u naše so. Mislim se, neće k nama. Stipo mi nije smio sve reći da se ne prestrašim. Kad ja pođoh iz štale u kuću, a tenk je već bio blizu štale. Nisam smjela izaći s djecom na kućna vrata, pred tenkovsku cijev, već snađi se, pa na drugoj strni kuće kroz mali prozor izvuci djecu, pa s njima u šumu koju zovemo Potok. Dođem do naš stare kuće,

okrenem se, kad on naša nova kuća gori. Kruh nisam ni dospjela z peći izvaditi. Kad sam došla s djecom do šume, gledam a ono i naša nova kuća gori. Sve se dogodilo za dva sata!

Mjesec dana lutanja šumom

„Tri večeri sam s djecom u šumi provela. Nisam mogla natrag u selo. S nama je još bilo naroda i djece. Neke su neprijatelji zarobili. U šumi, na tlima, stavila sam slame i deku. Udrila kiša. Najstarija Anđa legla je na slamu, pa uzela na sebe Ivanu. Onda sam legla na zemlju i na svoje tijelo uzela najmlađe moje dijete Lucu, da mi dijete ne spava na vlažnoj zemlji. Bilo joj tek nešto više od godinu dana“, pripovijeda mlada majka Mara s toliko topline i majčinske zaštite kao da u tom trenu rađa djecu svoju. „onda smo treću večer“, nastavlja majka Mare našli u šumi jednu štalu blizu našeg sela. Tjedan smo dana u toj štali bili. Pod večer, kad se smiri pucnjava, odlazili smo u selo tražeći hranu jer sve kuće nisu bile do temelja izgorjele. Kad se vratio u šumu, onda smo pekle palačinke i svi se hranili. Krava je bila posla za nama u šumu pa smo djeci imale dati mlijeka. Tih prvih dana u šumi nisam uopće uzimala hrane. Onda, kad su mi došli reći da je Stipo poginuo, srušila sam se u nesvijest, pa sam morala uzeti nešto hrane da dođem k sebi. Ruke su mi se tresle i živci oslabjeli. Od silnih granata i sluh mi je oštećen. Mjesec dana sam se tako pomicala s djecom po štalama i starim nagorjelim kućama. Poslije sam otišla u Zabrdę, bliže Kotor Varoši. Ondje sam ostala s djecom oko tri mjeseca i radila papire da izađem u Hrvatsku. Fra Ivan nas je poticao da se međusobno pomažemo.

„Ima Bog i Caritas“

Iz Kotor Varoši sam krenula s djecom u Travnik. Onda su me na putu prema Zenici zarobili. Bila sam tri mjeseca u neprijateljskom zarobljeništvu. Pustili su me u Vitez. Iz Viteza sam posla u Split. Dva smo dana putovali, djeca su bila prebijena od

puta. Bila sam čula da mi je mama u izbjegličkim barakama u Rijeci. U Splitu su policajci pomogli naći autobus i poslali me u Rijeku. Došla još za dana. Kamo ću? Sjetila sam se da imam broj mamine izbjegličke barake. Tako smo se našle. Nije me prepoznala. bila sam toliko smršavjela, isprepadana... Iz Rijeke sam s djecom došla u Zagreb. Našla sam utočište u kući Caritasa Zagrebačke Nadbiskupije u Samoboru. Uz druge koji su u toj kući, ondje je i jedna žena s petero djece iz Žepča. U nje je čovjek živ. Na ratištu je. Ona se nada vratiti jer kod njih nije toliko stradalo. A kamo ću se ja vratiti. To me strašno muči i ne mogu zaspat. Meni se čini da sanjam, a ja to razmišljam. Bio mi je u pohode fra Petar i donio mi pomoć. Toliki su mi pomogli u te strašne dane. Ne prestajem moliti i postiti. Rekla sam ima Bog i Caritas. a kome ću drugom. Teško je živjeti. Djeca su mi isprepadana, a, sinoć mi Anđa donijela jedinicu iz matematike. A ne mogu joj pomoći kad ne znam. Ivana mi je posla u prvi razred. Svaki dan se okupljaju oko tatine slike i kukaju. Samo da mi je djecu staviti pod siguran krov. Kamo ću dalje? Molim se majci Božjoj, pa što Bog odredi.

Tolika majčinska hrabrost dar je vjere, zaključio je don Luka ovu dirljivu ispovijest hrabre majke Mare iz kotorvaroške župe nedaleko od Banja Luke.

Piše Ivo Tomašević

Preuzeto iz Katoličkog tjednika broj 42

Franjo Asiški – uzorni Isusov učenik

S Franjom Asiškim je uvijek bilo „muke“, i u vrijeme dok je živio ali i u stoljećima poslije uključujući i naše doba. Za života je smatran „čudakom“, koji je istodobno fascinirao i skandalizirao ljude. Gotovo da ga je svatko doživljavao na drugačiji način o čemu svjedoče i zapisi i dokumenti za vrijeme njegova života. Da bi se vlastite životne koncepte štitilo i održavalo, na Franju su projicirana najrazličitija očekivanja, iluzorne želje, reforme, kritičke argumentacije. Jednostavni i ponizni siromašak, hrabri i odlučni mirotvorac, pjesnik-trubadur oduševljen svijetom i životom, čovjek dijaloga sa socijalnom, društvenom i ekološkom osjetljivošću, redovnik u potpunosti odan Crkvi... – sve to jest Franjo Asiški, ali sva ko pre naglašavanje ili apsolutiziranje bilo koje od ovih osobina selektivno je tumačenje Franje i šteti cjelovitosti njegove osobe i života.

Franjino življenje evanđelja nije samo bilo preteško, nerazumljivo i neprihvatljivo njegovim suvremenicima pa i njegovim drugovima (braći), ono je to bilo u sva vremena poslije Franje, a možda posebno u naše moderno vrijeme u kojem njegovi sljedbenici ili ne uspijevaju dohvatiti postavljene ideale ili zahtjev franjevačkog nasljedovanja svode na jednostavnije forme, nerijetko uglavnom na pobožnost i duhovnost. Iz selektivnih razumijevanja Franjinog života u naše vrijeme nastaju i različite forme nasljedovanja i franjevačke prakse od kojih su dvije posebno dominantne.

Jedni se povlače u svoj uski, idilični,

idealizirani i samodostatni franjevački svijet samostanskih klanjanja i molitvi s negativnom slikom i mrskim odnosom prema vanjskom svijetu, posve otuđeni od ljudi i daleko od stvarnog života, sa slijepom, nekritičkom i kompromisnom lojalnosti prema samostanskim zidinama. Drugi se, smatrajući cijeli svijet svojim samostanom i vodeći se duhom vremena prepuštaju eksperimentiranju, slijedeći svoje vlastite želje, ideje, ciljeve, opravdavajući ih otvorenošću prema svijetu i ljudima, a da bi s puno aktivizma i nedomišljenih projekata prekrili vlastitu prazninu i proživjeli komotno svoje vrijeme.

Kao što i kršćanstvo nikada do kraja ne može ispuniti zahtjeve Isusova Govora na gori (Mt 5) ili Zapovijedi Ljubavi (Mk 12), već je uvijek u raskoraku između vlastite praske i zahtjeva koji se postavljaju, te se gotovo stalno nalazi na početku, tako je i sa suvremenim franjevaštvom i nasljedovateljima Franje Asiškog. Najveći križ suvremenih redovnika jest razapetost između vječne baštine Evanđelja koju je tako vjerno i radikalno slijedio Franjo i

promjenljivosti suvremenosti u kojoj se živi. Pritom nije lako ostati blizak i Bogu i ljudima. Izlaz nije ni u uzmicanju pred izazovima suvremenosti, niti predanosti i izručenosti duhu vremena. Franjo Asiški je uspijevaao pomiriti i jedno i drugo – biti i izvan svijeta i opet posve u njemu. I naše se vrijeme unatoč odmaku od osam stoljeća susreće sa sličnim izazovima kao i Franjino, možda i težim uzme li se u obzir kompleksnost suvremenog svijeta, kriza institucionalnog kršćanstva, kriza vjere i kriza ideala uopće. Franjin život i njegovo nasljedovanje

evanđelja nude odgovore i na naša pitanja i izazove.

Nasuprot isključivostima našeg vremena valja svjedočiti Franjinu širinu i otvorenost i vjeru u Božju prisutnost u svim ljudima, svim stvorenjima i cijelom svijetu. Nasuprot suvremenim podjelama, valja svjedočiti Franjinu paradigmu bratstva i sestrinstva i suprotstaviti se svakom obliku omalovažavanja čovjeka i naviještati jednako dostojanstvo svih ljudi. Ako je nešto specifično za franjevaštvo onda je svakako to da se ono ne može zatvoriti ni u kakve lokalne, regionalne ili nacionalne okvire. Ono se kao i evanđelje na kojem se temelji i iz kojeg izrasta nudi svim ljudima i njegova je poruka upućena svima.

Suvremenim podjelama i konfliktima valja suprotstaviti Franjinu kulturu dijaloga i mirotvorstva. Nasuprot nepravednim odnosima našega nemilosrdnog svijeta valja naviještati

milosrdnog Boga evanđelja, upraviti pogled na sve one koji su zaboravljeni od društva, uskakati tamo gdje je teško i opasno s otvorenim očima za ljudsku patnju.

Franjevaštvo koje zatvara oči pred nehumanošću našega svijeta, koje se prije svega osvjedočeno ne bori za veću ljudskost i humanost u ovom svijetu, ostaje daleko od Franje Asiškog, od evanđelja i od Isusa Krista kojeg je Franjo tako radikalno nasljedovao, svjestan da nikada dokraja ne može ostvariti zahtjeve evanđelja i da se uvijek nalazi na početku. U tome se sastoji izazov i za suvremene sljedbenike Franje Asiškog.

**Tekst objavljen u: Vjesnik
Franjevačkog samostana Svetog Luke, god
XIX, broj 220, str 14-17.**

POVIJEST

Konvertibilna marka fra Ivan Franjo Jukić

Bila si jača od Bitcoina...

- litar mlijeka
- litar goriva
- kafu sa šlagom
- kutiju cigara
- 7 smokija
- 2 kugle sladoleda
- 2 mala školska sendviča
- 1 burek

Osoba sa papirne 1 BH konvertibilne marke fra Ivan te njegove veze sa Kotor Varošom.

Ivan Franjo Jukić (1818–1857) bio je bosanski franjevac, pisac, etnograf i prosvjetitelj — jedan od najznačajnijih ljudi bosanskog narodnog preporoda u 19. stoljeću. Rođen: 8. jula 1818. u Banjoj Luci. Umro: 20. maja 1857. u Beču. Bio je franjevac i školovao se u Fojnici, Zagrebu i Beču.

Kao svećenik i intelektualac zalagao se za obrazovanje, narodnu prosvjetu i jedinstvo svih Bosanaca, bez obzira na vjeru — katolika, pravoslavaca i muslimana.

Pisao je pod pseudonimom Slavoljub Bošnjak.

Godine 1850. pokrenuo je časopis „Bosanski prijatelj“, prvi književni i kulturni časopis u Bosni. U njemu je

objavljivao pjesme, putopise, narodne običaje, istorijske i etnografske bilješke.

Zalagao se za:

Narodno jedinstvo i toleranciju,

Širenje pismenosti,

Reforme u školstvu,

Socijalnu pravdu i slobodu čovjeka.

Smatra se ocem moderne bosanske književnosti.

Njegov ideal bio je „jedinstvo bosanskog naroda“, koje nadilazi vjerske podjele.

Jukić i Kotor Varoš

Veze Ivana Franje Jukića s Kotor Varošem su vrlo značajne, iako se o njima često govori manje nego o njegovom radu u Fojnici ili Banjoj Luci. Nakon školovanja i službovanja u drugim bosanskim franjevačkim samostanima, Ivan Franjo Jukić je određeno vrijeme boravio i djelovao u Kotor Varošu, gdje su franjevci imali svoju župu i stanicu. U to vrijeme, Kotor Varoš je bio važan

centar franjevačkog djelovanja na području centralne Bosne, s jakim vezama prema Fojnici i Gučoj Gori. Tokom boravka u tom kraju, Jukić je istraživao narodnu tradiciju, običaje i govor lokalnog stanovništva, što se vidi u njegovim etnografskim zapisima. Neki njegovi zapisi o bosanskim selima, običajima i narodnim pjesmama potiču upravo iz vremena kad je bio u Kotor Varoškoj župi ili u njenoj blizini.

Značaj tog perioda

Boravak u Kotor Varošu pomogao mu je da bolje upozna bosansko selo, narodnu kulturu i mentalitet, što će kasnije postati temelj njegovog književnog i etnografskog rada.

Taj kontakt s običnim narodom oblikovao je i njegovu ideju da Bosna pripada svima njenim narodima, ne samo jednoj vjeri ili sloju.

<https://www.enciklopedija.hr/clanak/jukic-ivan-franjo>.

KOTOR VAROŠ: HRVOJE VUKČIĆ HRVATINIĆ U ŠUMI, CAR DUŠAN S KRAJA NA KRAJ GRADA

MOJE PUTOVANJE

Foto: M.J. | Bljesak.info / Gospa Žalosna

Do kraja Ulice Cara Dušana ostale su mi još samo tri bogomolje. Džamija s dvije visoke munare je na izlazu iz grada i nigdje ne piše kako se zove,

samo da je to džemat Donji Varoš te da su vakifi šadržana u dvorištu Nermin i Sedina Tuzlić s djecom i unučadima. Očekivano je zaključana, kao i vebna katolička crkva Rođenja Marijina, koja bi, i arhitekturom i veličinom, komotno mogla u kakav veći grad ili među katedrale. Ni oko džamije, ni oko crkve nigdje živa roba, ali džamija sva sja, bit će da je kasnije obnovljena, dok je crkva blijeda, nalik bolesniku koji je nekad bio stasit, kršan, bez ijedne primisli da može biti i drugačije. Zato crkva, iz prostog razloga što ih u islamu i džamijama nema, „vodi“ kad je riječ o kipovima. Gospa Žalosna. Iz plitkog panja nekog drveta raste sadnica, simboliki slična onoj s „prstenom“ munare ispred Kotor

džamije. Ostao je još pravoslavni hram Rođenja Presvete Bogorodice, jedina otključana bogomolja u gradu. Ako ima ko da već nije primijetio: sjeli fratar i jerej i dogovorili se da im zaštitnica bude ista. Šalim se, ali podudarnost možda ipak nije slučajna. Rekoh da džamija sja izvana, a crkva, evo, i iznutra. Fin detalj: oko zlatnih dveri svima poznate scene kad Abraham umalo ne žrtvuje Izaka, kako sveti Ilija, u narodu Gromovnik, jezdi svojim „mercedesom“ po nebesima, Mojsije s pločama na kojim je ispisano deset Božjih zapovijedi... Neki umjetnici sve iskompliciraju, pa se ti misli šta su htjeli reći, a neki su, evo, jednostavni – što ti je, to ti je.

Ovdje bih mogao završiti kotorvaroški putopis da me priča o starim turbetima i nekropoli s 80 stećaka, nacionalnom spomeniku BiH, ne mami u Većiće, desetak kilometara od grada. Te drvena su, te kamena su, to turbeta, a 80 stećaka „ne može izdati“. A onda još jedno „ali...“

Selo raštrkano, trči trči pa čoporčić kuća, a puteva i raskrižja bez putokaza na sve strane. Nekako ću, uz pomoć dvojice koje zatekoh blizu ulaza u selo, „ovarirati“ put Turudija džamije. Nova, kao i sve ostale u ovom kraju, budući da su sve porušene, a s obnovom je dobila i novo ime, po predratnom imamu i ratnom šehidu Sulejmanu ef. Turudiću. Ni prije toga se nije nazivjela: sagrađena 1990., ubijena dvije godine kasnije. Prvotno se zvala Trzanska, a Trzan ili Trzna, čest toponim diljem Bosne, u predosmansko doba je označavao zajedničko seosko zemljište, najčešće i seosko okupljalište. Trzan je ravni dio strme glavice zvane Crkvište iznad ravničarskog dijela sela po kome su razbacani stećci. Šefik Bešlagić ih je prije nekoliko desetljeća izbrojio 80, a ja ih, iako je teren savršeno čist, ne vidjeh ni 50. Pa da su barem kao drugdje, ali nisu nego

bezoblične, često okruglaste kamene polulopte. Ni na jednom ničega, ni bordure, ni loze, ni „jabuke“, kamoli kola, štita ili slova. Između džamije i stećaka prvo turbe. Betonsko, jednostavno, četverokutno, plitkim trijemom naslonjeno na tri stupa. Ispostavit će se da su od betona i preostala dva.

- Moj si ti, neko je, kad smo se vratili, pustio glas da nam neće dat' praviti' turbeta, a srušena su sva – priča mi stariji domaćin nakon što se spustim s Crkvišta. – Pa se mi, da nam ne određuju drugi, dali u akciju i fino ih betonirali. Drvo, bolan, opet istruhne, čerpič se saspe, cigla iskrti, a 'vako im nema krize do kijametskog dana!

Gospođa mu šuti, osim što me ispravlja; narod, kaže, ono mjesto gdje su stećci, zove i Ravnice. Gdje je još stećaka, to ne znaju, a za Bešlagića, naravno, nikad čuli.

- Kol'ko ja znam, što ih je, to ih je, niko ih nije dir'o. A u turbetima su ti, moj si ti, trojica braće, svi bili učevni, softe, iz Carigrada išli pa se neđe ovdje pomarisali sa... U nas kažu s kaurima. I šehidili, Allah valjda tako htjeo. I svaki svoju glavu nosio pod pazuhom, pa će su pali, tu i' i pokopali, to su ti ta tri turbeta.

„Moj si ti“, to jest ja, poprilično sam razočaran. „Beton, beton, samo beton, beton nama treba“, reče Rambo Amadeus...

**PUTUJTE S NAMA
MILO JUKIĆ**

Foto: M.J. | Bljesak.info / Pogled s Crkvišta - Ravnice

Životinje pred jaslicama

Kad su svi pastiri posjetili štalicu, darovali Dijete i vratili se svojim stadima, odlučio je poći životinje i vidjeti čudo prve božićne noći.

Prvi su, naravno, krenuli veliki i moćni. Orao se s krikom digao u visine, lav zalupi teškom šapom i riknu da je odjekivala noć, slon zatutnji šumom, a žirafa ponosno podiže glavu kao da joj nitko na svijetu nije ravan.

I male su životinje odlučile poći. U jednoj se skupini nađuše miš, vrabac, krtica i dabar.

Što se veliki i jaki prave važni – primijeti miš. Možda ni Bogu nismo važni kad nas je ovakvima stvorio – nadoda krtica. A orao se već spustio pred jasllice šireći svoja krila.

Ulaz u štalicu bio je tako uzak i malen da nije mogao ući. Zamahnu krilima i sruši gredu iznad vrata. Vidjevši da će se

skoro i vrata srušiti povuče se u obližnji grm dok je slama s prašinom koju je digao letjela posvuda uokolo.

Lav je htio ravno u jasllice, ali je zapeo u okviru vrata. Žirafa ništa nije vidjela jer je Dijete bilo prenisko, pa je od nervoze počela trgati slamu s krova čime je započeo pravi nered. K tome, i voda od posljednjih kiša slila se u štalicu. Napokon je stigao i slon. Pokušao je proviriti, ali štalica se počela ljuljati kao da je od kartona.

Josipu je bilo dosta. Podigao je štap i zaprijetio životinjama da ne prilaze blizu.

Mnogo kasnije došuljale su se male životinje.

Miša su boljele slabe noge, krtica se mučila tražeći put, dabar je kašljucao jer ga je umorio put po suhom, a vrabac je izgubio pola krila jedva

umakavši nekoj grabežljivoj rođakinji.

Kad su došli pred jasllice nitko nije bio ni predug, ni preširok, ni previsok ni prevelik.

Ušli su u štalicu i divili se Djetetu. Pogledaše uokolo i iznenadiše se neredu u kojem je ležalo Dijete. Dadoše se na posao. Vrabac je počeo skupljati slamu, miš je načinio odvodne kanale, dabar je učvršćivao šibljice.

Kad su to vidjele velike životinje, pridružile su se malima. Žirafa je digla slamu na krov, slon je podigao vrata te ih je Josip ponovno stavio na nosače, a orao je krilima provjetravao štalicu.

Samo je lav stajao po strani. Kroz njegovu glavu teško se probijala misao o novorođenom Kralju. Da se sagne, on koji se ni pred kim nije sagibao?!

Onda je došla krtica i zamolila ga je da je povede pred novoga Kralja. Lav se dvoumio i vidjevši da je slijepa uze je u velike šape i povede u štalicu. Malo se sagnuo, malo se nagnuo, ali je ipak i on ušao.

Pouka priče: uči od marljivih i skromnih i ne dopusti da te oholost udalji od Isusa.

<https://vjeronaucni-portal.com/>

KAKO ŠUME ČUVAJU KLIMU?

Evo sedam uloga u bioraznolikosti

Šume su naš prirodni saveznik u borbi protiv klimatskih promjena jer djeluju kao golemi spremnici ugljika, upijajući CO₂ iz zraka i pretvarajući ga u kisik. Upravo zato kako šume čuvaju klimu nije apstraktno pitanje, nego stvarna činjenica koja utječe na naš svakodnevni život. Kada govorimo o tome koja je uloga šuma u čuvanju klime, ne možemo zaobići činjenicu da reguliraju temperaturu, vlažnost zraka i kruženje vode, a sve to čini okoliš stabilnijim i otpornijim. Istodobno, šume osiguravaju dom za više od polovice svjetskih biljnih i životinjskih vrsta, čuvajući tako bioraznolikost koja je ključna za opstanak. Zašto su šume potrebne ne svodi se samo na kisik ili ljepotu prirode – one su temeljni sustav koji omogućuje život, štiteći tlo od erozije, čisteći zrak i nudeći resurse bez kojih društvo ne bi moglo funkcionirati. Kada shvatimo da su šume živi organizmi koji povezuju klimu, vodu, tlo i nas ljude, jasno nam je da bez njih nema ni stabilne budućnosti.

Kako šume čuvaju klimu?

Kada razmišljamo o tome kako šume čuvaju klimu, često prvo pomislimo na zrak koji udišemo. No njihova uloga daleko nadilazi samo proizvodnju

kisika. Pitanje koja je uloga šuma u čuvanju klime obuhvaća cijeli niz procesa koji zajedno održavaju ravnotežu ekosustava.

Od regulacije temperature i vlage do pohrane ugljika i očuvanja tla, jasno je zašto su šume potrebne. Svaka od tih uloga međusobno je povezana i čini mrežu prirodnih mehanizama bez kojih naš planet ne bi mogao funkcionirati na način na koji ga poznajemo.

1. Upijanje ugljika i proizvodnja kisika

Jedna od najvažnijih uloga šuma u čuvanju klime jest proces fotosinteze.

Drveće tijekom dana upija ugljikov dioksid iz atmosfere i oslobađa kisik. Na taj način šume djeluju kao prirodni filter zraka. Ovaj proces smanjuje količinu stakleničkih plinova i ublažava posljedice globalnog zatopljenja. Upravo kroz to možemo vidjeti kako šume čuvaju klimu – one hvataju CO₂ koji nastaje ljudskim djelovanjem, posebno iz industrije i prometa, i pretvaraju ga u tvar potrebnu za život. Konkretno, procjenjuje se da šume apsorbiraju oko 2,6 milijardi tona CO₂ svake godine. To znači da bez njih globalna temperatura raste znatno brže. Kada pitamo koja je uloga šuma u čuvanju klime, odgovor je jasan: one su najveći i najučinkovitiji prirodni mehanizam za smanjenje stakleničkih plinova.

2. Regulacija temperature i vlage

Druga ključna uloga tiče se mikroklimu. Šume hlade zrak i reguliraju vlažnost, čime stvaraju ugodnije uvjete i za ljude i za životinjske vrste. Krošnje stabala zadržavaju toplinu i vlagu, a isparavanje iz lišća stvara efekt prirodnog rashlađivanja. Ovaj proces ima izravan utjecaj na to kako šume čuvaju klimu u urbanim i ruralnim područjima:

-u gradovima smanjuju tzv. toplinske otoke

-u prirodi stabiliziraju padaline i vlažnost tla
-globalno ublažavaju ekstremne vremenske promjene.

Kada se pitamo zašto su šume potrebne, upravo ovakvi efekti daju jasan odgovor. Bez njih bismo imali mnogo češće suše, poplave i nagle temperaturne skokove. Regulacija koju šume pružaju čini ih nezamjenjivim dijelom klimatskog sustava.

3. Očuvanje tla i kruženje vode

Treća uloga često se zanemaruje, ali jednako je presudna. Korijenje stabala veže tlo, čuvajući ga od erozije. Istovremeno, šume reguliraju kruženje vode – kišnica se zadržava u šumskom tlu i polako otpušta, sprječavajući poplave i osiguravajući stabilan vodeni režim. Na taj način možemo vidjeti još jedan primjer kako šume čuvaju klimu i pomažu nam razumjeti koja je uloga šuma u čuvanju klime u širem smislu. Bez šuma, rijeke bi se češće izljevale, dok bi ljeti presušivale. Zašto su šume potrebne postaje očito kada shvatimo da one drže ravnotežu između suše i poplave. Osim toga, čista pitka voda kojom se svakodnevno služimo velikim dijelom ovisi upravo o šumskim ekosustavima.

4. Stanište za bioraznolikost

Šume su dom za više od polovice svih poznatih biljnih i životinjskih vrsta. Ova uloga ima izravan utjecaj na to kako šume čuvaju klimu jer

stabilna bioraznolikost znači otpornost ekosustava na promjene. Kada govorimo o tome koja je uloga šuma u čuvanju klime, važno je naglasiti da svaka vrsta ima svoju funkciju – od oprašivanja do regulacije hranidbenih lanaca. Zašto su šume potrebne najbolje se vidi kroz ovu povezanost života, jer gubitkom jedne vrste riskiramo urušavanje cijelog sustava. Šume tako postaju svojevrsne banke gena i prirodni laboratoriji u kojima se održava ravnoteža planeta. Očuvanjem šuma zapravo čuvamo i vlastitu sigurnost, jer ljudski život ovisi o stabilnim i zdravim ekosustavima.

5. Prirodna zaštita od ekstremnih vremenskih pojava

Druga ključna uloga jest sposobnost šuma da ublaže učinke klimatskih nepogoda. Njihova struktura smanjuje snagu vjetera, ublažava toplinske valove i stabilizira tlo prilikom obilnih kiša. Kada se pita kako šume čuvaju klimu, odgovor uključuje i njihovu funkciju u obrani od katastrofa. Šume smanjuju rizik od klizišta, poplava i suša, čime direktno štite ljude i infrastrukturu. Ovaj zaštitni efekt posebno je važan u planinskim područjima, gdje su erozija i nagle poplave uobičajene. Zašto su šume potrebne, jasno se vidi u trenutku kada priroda pokaže svoju snagu – tamo gdje šume postoje, štete su manje, a prilagodba lakša.

6. Gospodarski i kulturni resursi

Šume nisu samo prirodni sustav, već i izvor materijala, hrane i lijekova. Drvo, plodovi, gljive i ljekovite biljke imaju golemu vrijednost za čovječanstvo. No još je važnija njihova nematerijalna uloga – šume pružaju prostor za odmor, rekreaciju i inspiraciju. Kada razmatramo koja je uloga šuma u čuvanju klime, ne smijemo zaboraviti da one povezuju ljude s prirodom i oblikuju naš identitet. Korištenjem resursa na održiv način čuvamo i gospodarsku stabilnost i okoliš. Zašto su šume potrebne ovdje dobiva društvenu i kulturnu dimenziju,

jer bez njih gubimo i dio svoje povijesti i budućnosti.

7. Globalna ravnoteža klime

Posljednja uloga, ali možda i najvažnija, jest očuvanje globalne klimatske ravnoteže. Šume Amazonije, borealne šume Sibira ili prašume jugoistočne Azije djeluju kao “pluća svijeta”. One upravljaju cirkulacijom zraka, stvaranjem oblaka i padalina, a time izravno utječu na klimu cijelog

planeta. Na ovom primjeru najbolje vidimo kako šume čuvaju klimu – njihov nestanak značio bi poremećaj u globalnim vremenskim obrascima, što bi pogodilo svaku zemlju. Ovdje se najjasnije vidi zašto su šume potrebne: bez njihove uloge u održavanju ravnoteže, svijet bi postao nestabilno mjesto s učestalim ekstremnim pojavama i gubitkom sigurnosti za buduće generacije.

Razumijevanje svih ovih uloga otkriva nam kako šume čuvaju klimu na više razina – od lokalnog do globalnog. Kada znamo koja je uloga šuma u čuvanju klime, jasnije nam je da njihov

nestanak nije samo gubitak prirodnog resursa, nego i prijetnja našem opstanku. Zašto su šume potrebne nije više pitanje, nego činjenica: one su temelj života, zaštita od klimatskih prijetnji i ključ našeg održivog razvoja.

<https://zastita-prirode.hr/clanci/kako-sume-cuvaju-klimu/>

MED I PČELE

ZANIMLJIVOSTI

MED I PČELE

Jeste li znali da... u medu postoje živi enzimi?

Jeste li znali da... u kontaktu sa metalom ovi enzimi umiru i med postaje toksičan?

Jeste li znali da... u jednoj košnici ima između 10 i 80.000 pčela?

Jeste li znali da... Med sadrži supstancu koja pomaže da ljudski mozak bolje radi?

Jeste li znali da...med je JEDINA hrana na zemlji koja sama...može održati ljudski život?

Jeste li znali da su pčele spasile ljude u Africi od gladi?

Jeste li znali da... Jedna kašičica meda je dovoljna da održi ljudski život 24 sata?

Jeste li znali da... Propolis koji proizvode pčele je najmoćniji prirodni ANTIBIOTIK?

Jeste li znali da... da dobijete 1g. otrov, treba vam ubod od preko 10.000 pčela?

Jeste li znali da... med nema rok trajanja?

Jeste li znali da je... med prvi oblik (valuta)

svijeta... kao plaćanje?

Znate li da... da dobijete 1 kg. nectar da ti je potrebno preko 1.000.000 cvjetova?

Jeste li znali da... Prvi novčići na svijetu su imali naslikanu pčelu?

Jeste li znali da...med je najbolje konzumirati sa saćem?

Jeste li znali da... za med postoji posebna drvena kašika, a ne metalna?

Jeste li znali da su... pčelinje paše najzdravija hrana na svijetu?

Jeste li znali da... Polen može imati više od 1500 boja i nijansi?

Jeste li znali da... pčela može letjeti brzinom od preko 60 km/h?

Jeste li znali da... U Velikoj Britaniji kraljevska porodica konzumira rumunski med?

Jeste li znali da se...med od mane (manuka).. pravi od pljuvačke nekih buba zvanih "debeljuši"?

Jeste li znali da su... tijela velikih svjetskih careva bila pokopana u zlatnim kovčezima, a zatim prelivena medom kako bi se spriječilo truljenje?

Jeste li znali da su pčele JEDINE bube koje

proizvode hranu za ljude?

Jeste li znali da... Naziv "MEDENI MESEC" potiče od činjenice da su mladenci posle venčanja konzumirali med i medovinu za plodnost?

Jeste li znali da... Majka (kraljica) u jednom danu snese jaja duplo veće od svoje težine?

- Jeste li znali da... Majka ima "presek" koji se zove semenska vrpca?

- Jeste li znali... da pčele mašu krilima više od 11.000 puta u minuti?

Jeste li znali da... jedini med u kojem mogu uživati alergični na pčelinje proizvode je med od mane (manuka).

Jeste li znali da je... med od mane(manuke) najbolji med za žene?

Jeste li znali da... Bagremov med nije zaslađen?

Znaš li to...

Pčela živi manje od 40 dana, obide najmanje 1000 cvetova i proizvede manje od kašičice meda, ali za nju je to ceo život!

Hvala, PČELE!

Medena kuća

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Plavi cvijet**Kora**

8 bjelanjaka, 250 gr šećera, 150 gr mljevenih oraha, 2 kašike brašna

Umutiti bjelanjke sa šećerom, dodati orahe i brašno pa ispeći koru.

FIL:

1 litra mlijeka, 8 žumanjaka, 3 pudinga od vanilije, 400 gr šećera, 500 gr margarina, 200 gr čokolade, 500 gr napolitanki od lješnjaka.

U mlijeko sa šećerom zakuhati žumanjke i puding. Kada se to ohladi sjediniti sa margarinom i to podijeliti u dva dijela. U jedan dio dodati otopljenu čokoladu, a u drugi dio izredanu napolitanku.

Slagati: kora- pa fila s napolitankom, zatim čokoladni fila. Ukrasiti šlagom.

Gost pita konobara:

– Kuha li se u ovom restoranu uvijek ovako loše?

– Ne, ponedjeljkom je zatvoreno!

Poveli roditelji dijete u

zoološki vrt, a mali počne plakati i moliti roditelje da mu dozvole

jahati na magarcu. Kad je majci dosadilo slušati plač, okrene se prema suprugu i reče:

– Daj, uzmi već jednom to dijete i stavi ga na leđa!

Na satu hrvatskog

učiteljica se obraća jednom učeniku:

– Ja neću doći, ti nećeš doći, oni neće doći...Što to znači?

– To znači da nitko neće

doći!

Mali savjeti za domaćice

· Loš miris u frižideru-desi se ponekad kada otvorimo frižider, miriše na sve i svašta. Veoma lako možemo riješiti taj problem - Odsjeći dio najlonske čarape, sipati 4 žlice kave i zavezati čarapu. Staviti u frižider i svi neugodni mirisi će nestat.

· Mlijeko neće pokipiti ako rub lonca u kome se ono kuha namažemo putrom ili margarinom.

· Mlijeko neće zagorjeti ako u sudu u kome namjeravate da kuhate mlijeko prvo prokuhate malu količinu vode, a zatim nalijete mlijeko.

· Kajmak se neće uhvatiti na mlijeku, ako ga odmah poslije kuhanja poklopimo i stavimo u posudu sa hladnom vodom pa povremeno promiješamo. Tako ćemo sve hranljive sastojke sačuvati u mlijeku.

· Mlijeko, ljeti, bez frižidera možemo sačuvati ako ga prokuhamo, rashladimo i sipamo u čiste termos boce. Ako ih nemate, lonac sa rashlađenim mlijekom pokrijte plastičnom ili alu folijom i ostavite na neko hladno mjesto.

Potpis-preuzeto

<https://zadovoljna.dnevnik.hr/>

Nema raja bez rodnoga kraja!